

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Jeden z polskich znawców poezji Homera słusznie określił bohaterów *Iliady* jako „ludzi powiększonych”: w stwierdzeniu tym idzie o uwypuklenie wyraźnej idealizacji postaci eposu, której celem jest przedstawienie bohaterów w wymiarach większych niż zwykłych ludzi - zarówno w dobrym jak i w złym. Tego rodzaju idealizacja wynika z ogólnego dążenia poety greckiego do utrzymania wysokiego, podniesłego tonu swojego poematu, do amplifikowania całej przedstawionej rzeczywistości.

Istotnie, ta cecha epopei o wojnie trojańskiej rzuca się w oczy nawet przy pobieżnej jej lekturze: bohaterowie *Iliady* w swojej miłości i nienawiści, w gniewie i w cierpieniu, w odwadze i w tchórzostwie, w szlachetności i okrucieństwie przewyższają zwyczajną miarę ludzką. Ale kreując postaci swoich bohaterów Homer nigdy nie robi z nich figur, monolitycznych posągów ludzkich, niezmiennych i nieruchomych. Jego postaci żyją, podlegają przemianom i fluktuacjom, kochają i cierpią, nienawidzą i przeżywają porywy nadludzkiego męstwa i chwile słabości, odczuwają radość, ból i smutek. Wyposażając swoich bohaterów w bogactwo rysów psychologicznych, nadając im cechy zupełnie indywidualne i czyniąc z nich nie typy ludzkie, ale postaci żywe, rozwijające się i reagujące w sposób dla nich charakterystyczny na wszystko, co dzieje się wokół nich, poeta buduje ich sylwetki powoli, stopniowo. Najlepszym, najbardziej uderzającym przykładem jest tutaj postać Achillesa: na początku poematu poznajemy go jako dumnego i pewnego siebie egoistę, który unosi się niepohamowanym gniewem z powodu krzywdy, jaką wyrządził mu Agamemnon. Ale ten sam Achilles w chwili, kiedy przybywa do niego poselstwo od Agamemnona, zachowuje się z niezwykłą kurtuazją i gościnnością. Mszcząc śmierć Patroklosa jest bezlitosny i nieludzki. Wreszcie w scenie z Priamem okazuje się wrażliwy na ludzkie cierpienie, współczujący z nieszczęściem drugiego człowieka. Przypominając tu zaledwie kilka ważniejszych etapów kształtowania się postaci Achillesa w *Iliadzie*, pragniemy unaocznic fakt, że metoda Homera polega na stopniowym odsłanianiu cech poszczególnych bohaterów: każda scena czy sytuacja, w której znajduje się dana postać, ukazuje jeden tylko istotny jej rys psychologiczny. Powoli jednak z całego poematu wyłania się postać niezwykle bogata i zróżnicowana.

Stanisław Stabryła. *Śpiewaj mi muzo*. Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1988, s. 33.

1. Autor przytoczonego tekstu omawia:

- A) konstrukcję literacką bohaterów „Iliady”
 C) sposób prezentacji postaci w „Iliadzie”
 B) akcję „Iliady”
 D) przyczyny zmian w zachowaniach bohaterów „Iliady”

2. Zgodnie z tekstem „ludzie powiększeni” to postacie:

- A) o cechach boskich
 C) monstrialne
 B) nierzeczywiste
 D) dokładnie opisane

3. Homer idealizuje postacie w celu:

- A) podporządkowania się regułom gatunku
 C) uwznioślenia opisywanej rzeczywistości
 B) uzyskania patetyczności tekstu
 D) stworzenia wzorów do naśladowania

4. Idealizacja bohaterów „Iliady” polega na tym, że są oni:

- A) niepohamowani w uczuciach
 C) wyposażeni w nadzwyczaj silne charaktery
 B) zawsze szlachetni i wspaniali
 D) zdolni do wielkich czynów

5. Jak twierdzi autor tekstu, bohaterowie Homera nie są „monolitycznymi posągami”, gdyż:

- A) często zachowują się jak zwykli ludzie
 C) zmieniają się w toku akcji
 B) ulegają ludzkim słabościom
 D) przeżywają różne uczucia

6. Przykład Achillesa został podany jako dowód na to, że:

- A) ludzie mogą być niezwykle odważni
 C) bohaterowie Homera są „powiększeni”
 B) cechy postaci eposu są odsłaniane stopniowo
 D) bohaterowie Homera mają cechy ludzkie

II. NAUKA O JĘZYKU

7. Neologizm znaczeniowy pojawił się w zdaniu:

- A) Mam wszystkie dane na dysku twardym.
 C) Kupiliśmy nową drukarkę.
 B) Zdobyliśmy złoto w skokach narciarskich.
 D) Stanowili kwiat polskiego rycerstwa.

8. Rusycyzmem jest wyraz:

- A) toner
 B) samowar
 C) diler
 D) kołchoz

9. Regionalizm z okolic Krakowa występuje w zdaniu:

- A) Wyjdę bawić się na pole.
 C) Na podwieczorek zjedliśmy naleśniki.
 B) Powiesiła na choince błyszczące bańki.
 D) Pierogi z jagodami są znakomite.

10. Archaizmem jest wyraz, który:

- A) ma tylko jedno znaczenie
 B) nie odmienia się
 C) jest zapożyczony z łaciny
 D) wyszedł z użycia

11. Podmiot domyślny występuje w zdaniu:

- A) Obejrzeliśmy ciekawe przedstawienie.
 B) On ciągle się niepokoi.
 C) Przez kilka dni nie działo się nic szczególnego.
 D) Czy mógłbyś wreszcie ściszyć radio?

12. Orzeczenie imienne występuje w zdaniu:

- A) Oni nie są tym zainteresowani.
 B) Maciek z pewnością zostanie aktorem.
 C) Te rysunki są najlepsze.
 D) Monika jest teraz w kinie.

13. Przykładem stylu urzędowego jest sformułowanie:

- A) w nawiązaniu do rozmowy z dnia...
 B) funkcja synchronizacji...
 C) dusza na ramieniu...
 D) rozważa się przyjęcie stanowiska...

14. Prawidłowo wskazano (podkreślono) sylabę akcentowaną w wyrazie:

- A) rozpracowaliśmy B) poczekalibyście C) gramatyka D) przedstawienie

15. Zdaniem współrzędnie złożonym przeciwstawnym jest wypowiedzenie:

- A) Nie mam czasu, dlatego nie pójde do kina.
 B) Czytał powieść, więc nie miał na nic czasu.
 C) Był zajęty, ale znalazł czas na kino.
 D) Czekala długo, jednak nie traciła cierpliwości.

16. Poprawnie mówimy:

- A) Zmierzył się z przeszkodą.
 B) Miał dwie alternatywy.
 C) Huta odgrywała duże znaczenie w gospodarce.
 D) Skończyło się na strachu.

III. LITERATURA

17. Książd Robak dał się poznać jako:

- A) znakomity strzelec B) wytrawny mówca C) zdrajca narodu D) świetny tancerz

18. W życiorysie Jacka Soplcy znajduje się następujący fakt:

- A) zakochał się w córce arystokraty
 B) sprzymierzył się z Moskalami przeciwko Polakom
 C) zatroszczył się o los Zosi
 D) przygotowywał na Litwie zbrojne powstanie

19. Skąpstwo Harpagona, bohatera komedii pt. „Skąpiec”, wyrażało się w:

- A) lokowaniu pieniędzy w banku
 B) ciągłej obawie o szkatułkę z pieniędzmi
 C) oszczędzaniu na posagu córki
 D) rezygnacji z wygod

20. Komedia Moliera pt. „Skąpiec” zachowuje:

- A) podniosły styl B) jedność miejsca C) jedność akcji D) jedność czasu

21. Dramat J. Słowackiego pt. „Balladyna” cechuje:

- A) występowanie bohaterów z ludu
 B) istnienie postaci fantastycznych
 C) pojawienie się wątku legendarnego
 D) podporządkowanie budowy regułom klasycznym

22. Podczas wywoływania duchów w „Dziadach” A. Mickiewicza obowiązuje rytuał dotyczący:

- A) stroju uczestników uroczystości
 B) przywoływania duchów za pomocą ognia
 C) wypowiedania modlitw i zaklęć
 D) kolejności pojawiania się duchów

23. Donkiszoterią nazywamy walkę:

- A) do ostatniego tchu B) samotną C) o wzniosły cel D) wymagowaną

24. Pan Piotr w satyrze I. Krasickiego pt. „Żona modna” jest człowiekiem:

- A) oszczędnym B) rozrzutnym
 C) szanującym tradycje D) hołdującym obcym zwyczajom

25. Narrator wypowiada się w utworze pt.:

- A) „Elegia o... [chłopcu polskim]” K. K. Baczyńskiego B) „Zemsta” A. Fredry
 C) „Kamienie na szaniec” A. Kamińskiego D) „Przyjaciele” I. Krasickiego

26. Alek (Aleksander Dawidowski) przedstawiony w książce pt. „Kamienie na szaniec” wziął udział w akcji:

- A) odsłonięcia polskiego napisu na pomniku Kopernika
 B) oswobodzenia więźniów Oświęcimia
 C) odbicia Janka Bytnara z rąk gestapo
 D) rozbrojenia posterunku żandarmerii niemieckiej